

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Disputatio I. De Institutione & Partibus Sacramenti Pœnitentiæ in
communi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

Quam Nonnulli communem seu transcendētalem faciunt cum quavis virtute : Alii verò communiter particularem esse volunt, sive Jusitiae, sive Religionis, aut similis. De quo tamen non est proprius hic locus. Ea denique quæ concernunt Pœnitentiam actualem, seu detestationem peccatorum preparantem sive disponentem ad remissionem eorundem (quæ usu Scripturæ & Patrum nomen Pœnitentiæ sibi vindicavit, nec specialiter ad virtutem moralem Pœnitentiæ spectat) partim in materia de Iustificatione explicata sunt, partim hic agendo de prima parte materiali Sacramenti Pœnitentiæ, scilicet Contritione, explicabimus.

DISPUTATIO PRIMA.

De Institutione & Partibus Sacramenti Pœnitentiæ in Communi.

QUÆSTIO I.

An Pœnitentia sit Sacramentum à Baptismo distinctum, & quando institutum ?

DI C O I. Pœnitentia est Sacramentum à Christo institutum, & à Baptismo distinctum. Est contra Novatianos, sic dictos à Novato Episcopo Africano, & corruptore Novatiani presbyteri Romani, qui etsi non penitus negaverint remissionem peccatorum coram Deo; negarunt tamen illam dari baptizatis per ministerium Ecclesiæ, atque adeo omnem usum & ritum hujus Sacramenti abstulerunt. Quod etiam fecerunt Calvinista, & passim alii Novatores moderni, quorum calumnias & imposturas detegit Bellarminus l. 1. de Pœnitentia c. 2. & quatuor seq.

Sed Conclusio patet ex cap. Ad abolendam, de Hæreticis, Florentino in Decreto Eugenii, & novissimè ex definitione Tridentini sess. 14. c. 1. & 2. & can. 1. & 2. Probat̃ur eadem veritas potissimum ex Joan. 20. Accipite Spiritum sanctum, quorum remisistis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt. Quibus verbis Christus Apostolis, eorumque successoribus manifestè tribuit potestatem remittendi peccata. Hæc autem potestas exerceri debuit per signum sensibile: cum exerceatur circa homines sensibiles, & in communitate sensibili; & quia nescio alioquin sciret, an peccata sibi essent remissa. Isti autem signo nihil deest ad rationem Sacramenti, ut patet ex ejus definitione.

Scripturam adeo claram variè torquent Hericæ Sum. Theol. Pars IV.

Hæretici, respondentes passim, ibi tantum Apostolus dari potestatem prædicandi Evangelium, ut per fidem prædicatione conceptam remittantur peccata: vel solum dari potestatem denuntiandi peccata esse remissa. Sed contra apertum tenorem & proprietatem verborum, in quibus expressè continetur potestas peccata remittendi: remissio autem non est nudum ministerium annunciandi Evangelii vel declarandi, sed instar actus judicialis. Unde sic ista verba explicat Ambrosius, Chrysostomus, & semper intellexit Catholica Ecclesia, ut ait, Trid. sup. can. 3. ubi etiam definit ea sic intelligi debere.

Probat̃ur denique ex Patribus. Ambrosius l. 1. de Pœnit. c. 7. ait: In Baptismo utique remissio peccatorum omnium est: quid interest, utrum per pœnitentiam, aut per lavacrum hoc jus (scilicet remittendi peccata) sibi datum sacerdotes vendicent? Vnum in utroque mysterium est. Cyrillus l. 12. in Joan. c. 56. postquam verba Joan. 20. interpretatus esset, docet apertè in fine capituli, Discipulos, scilicet Sacerdotes, per potestatem sibi à Salvatore traditam duobus modis peccata remittere, Primum (inquit) Baptismo, deinde Pœnitentiâ: nam aut homines ad Baptismum inducunt, aut Ecclesiæ filiis pœnitentibus indulgent. Quod autem Hæretici objiciant Cyrillum explicare verba Christi de potestate baptizandi, falsum est: nam in expositione verborum, Baptismi non meminit; sed tantum in fine Capituli, ad explicandam sacerdotum dignitatem numerat duplicem prædictam potestatem: non asserit tamen, quod utraque sit illis ibi tradita; neque id congruit contextui Evangelii. Et quamvis verba illa ad utramque potestatem peccata remittendi extenderet, id solum faceret per quamdam accommodationem, ut ait Wiggers q. 84. art. 1. Hieronymus, tum alibi, tum Epist. ad Heliodorum

Quam videri, sed iniquiter torquent Hæretici.

Idem tradunt Patres.

Heliodorum expressit Catholicam veritatem, ubi de sacerdotibus ait: *Abfit, ut de his quidquam sinistrum loquar, qui Apostolico gradui succedentes, Christi corpus sacro ore conficiunt, per quos & nos Christiani sumus, qui claves regni eorum habentes, quodammodo ante diem iudicii iudicant.* Chrysostomus l. 3. de Sacerdote post varia præclare dicta de eminenti Sacerdotum potestate supra Principes terræ, immò ne quidem Angelis aut Archangelis concessa quoad solutionem vinculorum animæ; variis interiectis subdit: *Corporis lepram purgare, seu verius dicam, haud purgare quidem, sed purgatos probare, iudeorum sacerdotibus solis licebat. . . . At verò nostris sacerdotibus, non corporis lepram, verum anime sordes, non dici, purgatas probare, sed purgare prorsus concessum est.* & infra: *Neque enim solum cum nos regenerant, sed postea etiam condonandorum nobis peccatorum facultatem obtinent.*

4.
Responsio
Hæretico-
rum aucto-
ritates de
Baptismo
ad memo-
riam revo-
catis expo-
nentium
enervatur.

Ex his præcluditur effugium Hæreticorum dicentium Pœnitentiam esse ipsum Baptismum ad memoriam revocatum: nam Christus Joan. 20. non agit de Baptismo, sed de potestate sacerdotum ad remittenda peccata. Et quidem potestas baptizandi Apostolis data fuit *Matth. ult.* immo diu antea baptizaverant, ut patet Joan. 3. & 4. Neque usquam in Scriptura vel tota antiquitate lapsi post Baptismum remittuntur ad memoriam Baptismi pro remedio reconciliativo. Quin immo Patres de Pœnitentia tractant tamquam remedio peccati distincto à Baptismo; ut patet ex auctoritatibus allegatis, & aliis, in quibus Baptismum quidem vocant primam tabulam post naufragium factum peccato Adæ, Pœnitentiam autem secundam tabulam, secunda subsidia, item reconciliationem fidelium, similibusque nominibus.

5.
Qualiter
distingua-
tur Sacra-
mentum Pœ-
nitentiæ à
Baptismo.

Idem patet ex eo, quod Baptismus & Pœnitentia habeant distinctam materiam & formam: Baptismus quoque sit interabilis, non Pœnitentia: habeatque distinctum ministrum, cum Baptismus etiam à laico possit conferri valide, & in necessitate licite; at reconciliatio pœnitentium ita propria semper fuerit Episcopis & Presbyteris, ut quovis casu laicus illam attemptasset, nemo invalidam & irritam esse dubitaret: habeat insuper distinctum effectum, cum Baptismus deleat omnem poenam, Pœnitentia regulariter relinquat aliquam poenam temporalem satisfactionibus expiandam; ob quod à Patribus vocatur Baptismus quidem laboriosus & lacrymarum, ut refert Bellarm. l. 1. de Pœnit. c. 13. Denique ridiculū est dicere, Baptismum olim susceptum sui recordatione remittere subsequenter peccata. Quod autem Hæretici dicant id fieri, quatenus ita excitatur fides, per quā quis justificatur, falsum assumunt. Nam fides ista specialis non justificat, & signanter Sacramenta non justificat excitando fidem, ut *Tract. de Sacram. in genere* ostensum est. Nec inde aliquid speciale competeret Baptismo, quod non com-

peteret alicui concioni in memoriā revocate.

Dices: *Ad Ephes. 5.* de Christo dicitur: *Mundans eam* (scilicet Ecclesiam) *lavacro aquæ.* Intellige cum Augustino l. 1. de Nuptiis c. 33. quia per illud lavacrum etiam remittuntur peccata postea commissa. Resp. Hæretici Apostolum agere tantum de mandatione membrorum Ecclesiæ per Baptismum, quando primum aggregantur Ecclesiæ. Augustinus autem tantum vult Baptismum esse principium remissionis subsequentium peccatorum, quatenus nisi esset susceptus non remitterentur per pœnitentiam aut remedia à Christo instituta, seu quatenus baptizatis sunt remissibilia per Sacramentum Pœnitentiæ, non autem quod remittantur per ipsum Baptismum: *Quid enim* (inquit ibidem) *praesertim vel ante Baptismum Pœnitentia, nisi Baptismus sequeretur; vel postea, nisi praecederet?* Alioquin (ut ait idem Augustinus Epist. 23.) *Si insans post Baptismum propria incipiat habere peccata, illa non regeneratione auferuntur, seu aliâ curatione sanantur, scilicet à Sacramento Pœnitentiæ, cuius fit capax, per Baptismum.* Et l. 2. de adulter. conjug. c. 16. si (inquit) *à Catechumeno factum est homicidium, Baptismate abluitur, si à baptizato, Pœnitentiâ & reconciliatione sanatur;* scilicet Sacramento Pœnitentiæ.

DICO II. Christus instituit Sacramentum Pœnitentiæ Joan. 20. dum insufflando in Apostolos dixit: *Accipite Spiritum sanctum &c.* Colligitur satis evidenter ex *Trid. sess. 14. c. 1.* ubi docet, Christum Dominum Sacramentum Pœnitentiæ tunc præcipue instituisse, eum à mortuis excitatus in illa vita in discipulos suos dicens: *Quorum remiseritis peccata &c.* Addit autem præcipue, ut significet idem Sacramentum, antea fuisse institutum & promissum, videlicet *Matth. 16. & c.* Deinde probatur: quia Christus per verba prædicta dedit Apostolis potestatem remittendi peccata, ut patet ex textu, ac *Trid. sup. can. 3.* ergo tunc instituit Sacramentum Pœnitentiæ: cum non sit aliud dare potestatem remittendi peccata, quam instituire tribunal, in quo jus dicerent Sacerdotes, absolvendo, quos iudicarent dignos; non absolvendo, quos iudicarent indignos.

Q U E S T I O II.

Quæ sit Materia Sacram. Pœnitentiæ?

DICO I. Materia remota Sacramenti Pœnitentiæ sunt peccata commissa post Baptismum. Patet: quia circa illa versatur materia proxima, nempe actus pœnitentis. Deinde quia hoc Sacramentum est institutum per modum iudicii; materia autem remota iudicij sunt crimina delinquentis.

Dixi, *Commisa post Baptismum*: quia peccatum originale, & alia Baptismum præcedentia, necessariò debent remitti per ipsum Baptismum: nec potest de illis Ecclesia iudicare; cum sint commissa antequam esset homo Ecclesiam ingressus, aut subesset illius jurisdictioni. Idem colligitur ex *Trident. sess. 14. c. 1.*

2. Estq. apud omnes indubitatum. Intelligitur autem Conclusio non tantum de peccatis mortalibus, sed etiam de venialibus, quæ huius iudicio utiliter subijci tradit *Trid. sup. c. 5. & can. 7.* Sunt enim vera Dei offensa; circa quam versari possunt actus pœnitentis.

Intelligitur etiam Conclusio de peccatis semel confessis, & per absolutionem sacramentalem remissis: nam adhuc circa illa possunt versari actus pœnitentis, potestque pœnitens ea, si velit, de novo subijcere iudicio: sicut reus legitime absolutus potest, si velit, de novo de iisdem criminibus expostulare iudicium. Idem confirmat sensus communis Doctorum, praxis Confessoriorum & piorum fidelium, expressitque *Benedictus XI. Extrav. Inter cunctas. de Privilegiis §. Ceterum*, ubi dicitur: *Ceterum licet de necessitate non sit, iterum eadem confiteri peccata, tamen quia propriè erubescunt, quæ magna est Pœnitentiæ pars, ut eorumdem peccatorum iteretur confessio, reputamus id esse &c.*

Dico: Forma sacramentalis non potest sæpius proferri super eandem numero materiam: ergo non possumus eadem peccata sæpius confiteri. Resp. Neg. Ant. intellectum de materia remota; prout sunt peccata: cum eadem aqua sæpius possit adhiberi in administratione Baptismi, idem instrumentum in collatione Ordinis &c. Si autem intelligatur Antecedens de materia proxima, maior est difficultas.

Quantum ad præsentem materiam, satis certo requiri videtur iterata confessio; & secundum Doctores communiter (ut apparet) etiam iteratus dolor: tum quia confessionis & contritionis videtur esse par ratio: tum quia alioquin idem dolor non tractatus posset deservire per longum tempus iteratis confessionibus, sicque contentes venialia non deberent sub gravi obligatione elicere novum dolorem, quando aliquid mortale, e.g. aliàs confessum adderent. Nihilominus quod ad dolorem spectat pariter Recentiores docent oppositum, & probabile censet *Diana*, ac iusè propugnat *Dicastillo disp. 6. dub. 12.* negans oppositum esse commune. Idem tenet noster *Poncius*, ac novissimè *Matthæus de Moya Tract. 3. de Sacram. disp. 5. §. 8.* citans nostrum *Delgado*, & plures alios: eò quòd ad novum Sacramentum ex parte materiæ sufficere videatur materiam proximam per se sensibilem esse diversam, super quam cadere queat nova forma sive absolutio; tametsi dolor, qui per se non est sensibilis, foret unicus. Quemadmodum in Eucharistia idem Corpus Christi deservit pluribus Consecrationibus & Sacramentis, iuncta symbolorum sensibilibus diversitate. Quamvis è contrario non sufficeret pro pluribus Absolutionibus unica Confessio cum dolore interno multiplici. Quod insuper confirmatur ex ratione iudicii, quod ut iteretur, nova adsit accusatio. Neque enim ju-

dex in eodem tribunali super eadem causa novam sententiam fert, nisi nova sit accusatio, idvulque fiat processus: at verò novæ accusationi sufficere potest idè dolor. Et foret valde consolatorium pro praxi pœnitentium contentium quotidiana venialia; de quibus fortasse non habent satis serium dolorem & propositum emendationis, quando nimirum adungerent mortale aliàs confessum, aut gravius veniale, de quo aliàs elicerunt dolorem cum confiterentur, sine reincidentia. Immo sic posset quis toties quoties vult confiteri peccatum aliàs confessum cum dolore semel elicitò nec interea retractato: cum alioquin probabilissimè non requiratur temporis propinquitas. Quod videtur minus consonum praxi. Quidquid sit, illud omnino existimo, quòd non requiratur nova contritio, quando quis post absolutionem recordatur alicujus peccati, ad quod prior contritio sese extenderat, nimirum quia eatenus necdum fuit informata absolutione Idque suadet praxis Confessoriorum & Fidelium.

Petes, An peccatum dubium sit materia sufficiens Sacramenti Pœnitentiæ? Resp. certum esse, quòd sic, quando scitur esse peccatum, sed dubitatur de gravitate. Quando autem dubitatur, an verè peccatum sit, eatenus est materia sufficiens, quantum absolutio futura sit valida, si peccatum verè subsit; aliàs non. Sicut si quis consecraret in materia dubia, validè consecraret, si à parte rei esset vera materia. Sed quia minister Sacramenti non potest illud conferre in materia dubia, debet curare, ut tunc adjungatur peccatum aliquod certum, sive veniale, sive aliàs confessum. Si tamen certum haberi non possit (quod non est morale) & equidem sit verum dubium de mortali, absolvendus est pœnitens sub conditione. Ita passim Doctores.

Dico II. Quasi materia proxima Pœnitentiæ sunt actus pœnitentis, Contritio, Confessio & Satisfactio. Ita *Florentinum in Decreto Eugenii, & Tridentinum sup. c. 3. & can. 4.* Ratio est: quia illi actus immediatè applicant materiam remotam, & determinantur immediatè à forma sive sententia iudicis.

Dices I. Dolor non est sensibilis, ergo nec materia Sacramenti. Resp. esse satis sensibilem per accidens, scilicet per confessionem, vel alia signa externa; uti consensus internus in Sacramento matrimonii hæc ratione fit sufficienter sensibilis.

Dices II. Satisfactio est posterior forma Sacramenti sive absolutione; ergo non est huius Sacramenti materia. Resp. Neg. Conf. sufficit enim ut à forma suo modo determinetur (quod fit, dum ab ea accipit virtutem delendi pœnas, aut saltem contrahit necessitatem ut impleatur) & ut suo modo Sacramentum integret, concurrendo videlicet ad plenam peccatorum remissionem, scilicet etiam quoad reatum pœnæ

Notandum pro praxi.

12. An peccatum dubium sit sufficiens materia Sacramenti.

13. Quasi materia proxima sunt actus pœnitentis.

Nec refert quòd dolor non sit sensibilis.

Quidam satisfactio sit posterior forma Sacramenti.

pœnæ temporalis, quem satisfactio delet ex divina institutione.

14.
Cur actus
Pœnitentiæ
dicantur
quasi mate-
ria.

Dixi in Conclusionè quali materia: sic enim loquuntur Concilia citata. Idque iuxta multos ob hoc, quòd isti actus pœnitentiæ non sint substantiæ sensibiles, prout sunt materiæ aliorum Sacramentorum, v. g. aqua Baptismi, chrisma Confirmationis &c. Verùm pari ratione Concilia formam Sacramentorum appellassent quasi formam: cum non sit forma substantialis, immo nec artificialis, qualis est figura, sed consistat in quibusdam verbis. Deinde etiã peccata non sunt substantia sensibiles, & tamen dicuntur simpliciter materia Confessionis, non autem quasi materia.

15.
Opinio Sco-
listarum de
hac re,

Quare *Scotista* communiter existimant actus pœnitentiæ vocari quasi materiam, eò quòd non sint materia propriè intrinseca & essentialis; uti de satisfactione certum est, ac de contritione & confessione docet *Scotus, Gabriel, Major* & alii multi. Quod quidem solum ad modum loquendi (ut notat *Cavellus in Scholio ad dist. 16. q. 1. n. 7.*) spectare videtur: nam quòd ad rem attinet, satis constat essentiam sive valorem Sacramenti non subsistere sine contritione & confessione: ob quòd reliqui Doctores illas esse censent propriè partes essentielles & intrinsecas. Verùm sicut ipsa peccata requiruntur ad valorem Sacramenti, & tamen non sunt pars illius intrinseca & essentialis, sed solum conditio prærequisita, sive materia extrinseca, super quam cadunt actus pœnitentiæ, & consequenter ipsa absolutio: sic possent ipsi quoque actus pœnitentiæ prærequiri instar materiæ quasi extrinsecæ, circa quam versetur absolutio, quæ capit super ipsa peccata quatenus contrita & confessata. Sacramentum namque hoc est à Christo institutum veluti sacrum, quoddam tribunal, cujus ministri sint veri iudices. Ad hoc autem tribunal integrè & ritè complendum, etsi varii actus concurrant, essentia tamen illius propriè consistit in ipso actu iudicis, sive in ipso actu iudicii remissionis peccati: qui est sola absolutio, seu sententia judicialis, actibus ipsius Rei necessariò concurrentibus seu præcedentibus, ut iudicium ritè feratur. Unde hoc Sacramentum dicitur à Sacerdote confici & à pœnitente suscipi; utique dandum à Sacerdote, qui tamen dat solum absolutionem. Eòque etiam Sacerdos à *Florentino* & Catholicis dicitur minister hujus Sacramenti, & posse remittere peccata: cum tamen etiam pœnitens, si actus ab eo adhibendi sint partes essentielles, id conficeret, & ad remissionem peccatorum tamquam minister concurreret, saltem secundariò.

Solum in
modo loqui-
dis à reliquis
differen-
tiam.

declaratur.

16.
Quæ ratio-
ne actus pœ-
nitentiæ di-
cantur par-

Et hoc quidem serè modo discurrunt seu loquuntur *Scotista*. Qui tamen nec volunt, nec possunt negare, quin sicut actus pœnitentiæ sunt quasi materia, sic etiam suo modo dici possint partes Pœnitentiæ, pertinentes ad constitutionem complete tam hujus sacri Tribunalis. Sic enim loquitur *Trid. sess. 14. c. 3.* Qui, actus, quatenus in pœnitente

ad integritatem Sacramenti, ad plenamque perfectamque peccatorum remissionem ex Dei & sui iudicis voluntate, hanc rationem, seu hoc sensum (in quo id est, minus negat) Pœnitentiæ partes dicuntur. Denique ipsum rituale Romanum, de Sacram. Pœnitentiæ similiter ait, ad illud Sacramentum constituendum concurrere materiam & formam. Sed cum similiter addat ita concurrere etiam Ministrum, & materiam præfatam dividat in remotam, seu peccata, & proximam seu actus pœnitentiæ, patet ipsam non agere solum de constitutione intrinseca, sed etiam de exterioribus, quibus utique non constituitur hoc Sacramentum, sive per ministrum, sive per peccata: quidquid pauci Recentiores dixerint. Simili sensu *Florentinum in instructione Armenorum* dixit omnia Sacramenta perfici rebus, rebus & personâ Ministri.

Petes I., An contritio, quæ est quasi materia Pœnitentiæ, debeat adesse, dum pœnitens contritetur? Resp. etsi hoc sit securius & laudandum, sufficere tamen, quòd præcellit: hinc enim confessio non est necessario præsens, dum impenditur absolutio, sed potest etiam diu præcellere, & sic quoque potest dolor præcedere confessionem. secundum moralem enim estimationem lætis ei conjungitur, dum saltem ipsa sit virtus doloris antea elicit. Confirmatur: quia si quis post elicta signa doloris incidat in amentiam, absolvetur in periculo mortis, etiam longo tempore post actum elicitum: similiter satisfactio multo tempore postponitur ceteris Sacramenti partibus: ergo non est ratio, cur inter contritionem & confessionem temporis distantia intercedere nequeat. Et ratio desumitur ex natura iudicii, quòd tantum partium propinquitatem non requirit. Vnde qui manet, antequam exiret domo, contritionem elicit, sequè ad confessionem præparavit, postea postmodum in Ecclesia existens confitetur, non renovato dolore. Idem est iuxta *Præpositum* & alios, quamvis solum vespere præcedenti dolore elicitus, deum tamen interea non sit recedens. Immo noster *Delgadillo* apud *Mayat.* 1. de Sacram. disp. 5. q. 9. n. 7. censet, dolorem, quantumvis longo tempore præcesserit, dummodo per voluntatem contrariam non fuerit interruptus, satis perseverare moraliter (uti consensus conjugis, cujus Matrimonium erat nullum defectu consensûs comparsis) etiam ad iteratam Confessionem. Ipse vero *Maya* n. 10. censet dolorem & Confessionem satis moraliter uniri, quoties pœnitens, ex odio præcedenti peccatorum, ac desiderio obtinendi veniam in memoriam revocato, mox iterum ad eorum Confessionem v. c. primò instituentem vel iterandam: cum id sufficiat ad dolorosam accusationem. Semadmodum facit talem dolor, qui Physicè ante præcedens horas desit. Talis præbet verè signum sensibile doloris, sufficiens ad dolorosam & veram Confessionem, adeoque ad Absolutionem.

Dubium tamen est, an debeat dolor procedere ex intentione formaliter vel virtualiter solat ad confessionem, sive ad Sacramentum Pœnitentiæ. Et quidem *Præpositus* & plures alii censent, quòd sic: eò quòd ad constitutionem Sacramenti necessaria videatur intentio Sacramenti & partium illius, ut patet exemplo aliorum Sacramentorum: nam ablutioem sic tali retentione factam non posset quis postea referre ad confessionem Sacramenti Baptismi, etiam si formate legitimum proficeret. Idem est in aliis. Estque hoc quoad præsentem securius & consulendum.

Nihilominus *Lugo, Poncius* & plures alii censent hoc non requiri, sed posse pœnitentem velle, ut dolor prius elicitus sibi ad hunc effectum valeat: adeoque non esse per omnia hic discurrendum de quasi materia quam adhibet ipse suscipiens Sacramentum, & de partibus aliorum Sacramentorum

rum, quæ ex certa intentione adhibentur à Ministro. Sufficere enim videtur, quod dolor hic adhibeatur, quantum satis est ad debite instruendum Tribunal; quod sufficienter instrui apparet, si dolor adfit, & confessio sequatur, exinde omnino futura dolorosa tui accusatio. Et consonare videtur sensus fidelium, qui omnino putant se sufficienter dispositos, si ex concione dolorem de peccatis concipiunt, & inde incipiunt ulterius cogitare de confessione, ad quam tamen dolor iste non videtur antecederet fuisse relatus, sed consequenter. Nec credunt dispositionem suam contineri in subsequenti voluntate confitendi, sed potius in priori expresso dolore.

Accedit, quod juxta plerosque in satisfactione Sacramentali non requiratur hujusmodi expressa intentio, sed sufficiat libera impletio operis inuncti. Et quamvis in ea requireretur ratio specialis esset, quod satisfactio sit pars Sacramenti habens proprium & specialem effectum Sacramentalem, scilicet remissionem peccati. Deinde dolor sic elicitus sufficienter elevatur per ministrum, ut sit pars Sacramenti; ex parte autem poenitentis seu suscipientis sufficere videtur intentio interpretativa, sicut in suscipiente ad Sacramenta, & in moribundo, qui absolvitur ob vitam Christianè transactam, quæ tantum est interpretativa confessio. Censetur autem in tali dolore (qui secus quam narratio quædam peccatorum de se ordinatur ad remissionem peccatorum obtinendam) saltem esse interpretativa quædam relatio ad absolutionem Sacramentalem, quando non excluditur. Quare hæc doctrina videtur satis fundata.

Quod autem ad proximum attinet, non videtur sollicitè ambigendum de hac relatione, dum cogitat de dolore: quia etsi is postquam cœpit elici referatur ad Sacramentum, tamen dum refertur, ordinariè adhuc durat aut renovatur, sicque ipse quæ continuatus aut innovatus satis refertur antecederet ad Sacramentum: ut taceam in dolore de mortalibus confessis involvi necessarii propositum hujus Sacramenti.

Petes II. An contritio debeat præcedere confessionem? Existimat Coninck & pauci alii debere præcedere non tantum naturam, sed etiam tempore. Resp. tam in sufficere, si comitetur confessionem, immo subsequatur, dummodo ante absolutionem. Ita communiter Doctores. Et colligitur ex praxi Confessariorum, qui post confessionem poenitentes excitant ad dolorem, non autem ad iterandam sub compendio confessionem (ut vult Coninck) quam Confessarii non cogitant; qui non intendunt, nisi dolorem exprimere; neque etiam cogitant poenitentes, qui existimant priorem confessionem esse sacramentalem, & ut talem fecerunt. Consonatque praxis ista Rituali Romano Tit.

Ordo Ministrandi Sacram. Poenit. ubi hæc datur Confessario instructio: Demum audita confessione utique Sacramentali (de qua agitur) ..... ad dolorem & contritionem efficacibus verbis adducere conabitur, atque ad vitam emendam ac melius instituendam inducet &c. Deinde confessio satis significat dolorem aut præcessisse, aut nunc existere, aut saltem ante absolutionem futurum esse. Præcedens etiam confessio aut concomitans satis est accusatio dolorosa ab ejusmodi dolore. Non enim debet esse dolorosa per dolorem inducentem, utpote qui satis diu antea potest fuisse elicitus, sed per concomitantem, prævium aut subsequentem. Quamquam semper adfit in quolibet serio se accusante aliqua saltem displicentia; ne alioquin sit non tam accusatio, quam historica quædam narratio, quæ non sufficeret, etiam quando dolor tempore præcessisset.

QUESTIO III.

Quæ sit Forma hujus Sacramenti seu Absolutionis?

DE formâ Absolutionis Rituali Romano Tit. de Sacramento Poenitentiae sequentia præscribit Sacerdoti seu Confessario. Cum poenitentem absolvere voluerit, injuncta ei prius, & ab eo acceptata salvari poenitentia, biliter adprimò dicit: Misereatur tui omnipotens Deus; & dimisis peccatis tuis, perducatur ad vitam æternam. Amen. Deinde dextrâ versus poenitentem elevata dicit: Indulgentiam absolutionem, & remissionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens & misericors Dominus. Amen. Dominus noster Jesus Christus te absolvat: & ego auctoritate ipsius te absolvo ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis, & interdicti, in quantum possum, & tu indiges. Deinde ego te absolvo à peccatis tuis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Amen. Si poenitens sit laicus, omittitur verbum, suspensionis. Passio Domini nostri Jesu Christi, merita beatæ Mariæ Virginis, & omnium Sanctorum: quidquid boni feceris, & mali sustinueris, sint tibi in remissionem peccatorum, augmentum gratiæ & premium vitæ æternæ. Amen. In Confessionibus autem frequentioribus & brevioribus omitti potest, Misereatur, &c. Satis erit dicere, Dominus noster Jesus Christus, &c. ut supra, usque ad illud, Passio Domini &c. Vigente vero aliquâ gravi necessitate in periculo mortis, breviter dicere poterit: Ego te absolvo ab omnibus censuris, & peccatis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Amen. Hactenus Rituali præfatum. Non est etiam necesse in Confessionibus ordinariis absente apparentiâ censuræ præmittere absolutionem ab eadem. Ordinariè autem, præsertim in concursu poenitentium, uti

22.
Forma Sacramenti cum precibus laudibus adungi solitis ex Rituali Romano describitur.

Brevis formula in necessitate.

solvo

Alia in concursu pœnitentium, vel alias ad libitum adhibet. 23.

sole hâc similivè brevi formulâ : *Ego te absolvo ab omni censura, si quam incurreris. Pœnitentiæ, de ego te absolvo à peccatis tuis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Amen.*

Forma essentialis qua.

Propria porrò ipsius Sacramenti forma consistit in his verbis, *Ego te absolvo à peccatis tuis.* De quibus id constat ex sensu & praxi universalis Ecclesiæ. In quibus etiam aperte exprimitur executio potestatis à Christo data: *Joan. 20. Quorum remisistis peccata &c.* Unde *Florentinum in Decreto* expressè ait, *formam hujus Sacramenti esse, ego te absolvo &c.* Similiter *Tridentinum sess. 14. cap. 3.* docet, *formam in illis ministris verbis positam esse, Ego te absolvo &c.* Quibus quidem de Ecclesiâ sancta more preces quædam laudabiliter adiunguntur: ad ipsius tamen formæ essentialiam nequaquam spectant, neque ad ipsius Sacramenti administrationem sunt necessaria, ut inquit *Tridentinum.* Immo sine peccato possunt omitti, & passim pro libitu omittuntur.

24. Invocatio Trinitatis non spectat ad essentialiam formæ.

De invocatione quoque *SS. Trinitatis* satis constat apud Doctores unanimiter contra *Durandum*, quod non sit de essentiali formæ; cum nec Scriptura, nec Concilia hoc exprimant (ut sit in forma Baptismi) nec sensus Ecclesiæ id doceat, quin immo sensus communis sit in oppositum. Nullatenus tamen consultum est, verba hujus invocationis omittere sine rationabili causa, idque ob universalem Ecclesiæ consuetudinem: ob quam *Bonacina* & alii existimant non omitti sine culpa veniali. Quod tamen negant plures alii, dicentes consuetudinem istam esse liberam.

Cujus proinde effectus non suspenditur eo usque.

Hinc patet, effectum Sacramenti conferri, antequam invocetur Trinitas: cum antecedenter Sacramentum sit substantialiter perfectum.

Ly Omnibus non est addendum.

Non est præterea necesse absolventem dicere, *ab omnibus peccatis* juxta Doctorum certam sententiam, quam confirmat communis usus & Rituale Romanum reformatum, quod sustulit particulam, *omnibus.* Modus enim loquendi indefinitus æquivaleret universali, quantum expedit, scilicet, quantum ad omnia peccata tunc absolutionis & remissionis capacia. Et alioquin peccata venialia non necessariò omnia simul remittuntur.

25. Sufficiens ad valorem Absolvo te.

Porrò verba formæ *num. 23.* expressa non ita sunt omnia de essentiali, quin salvo Sacramenti valore aliqua possint omitti: nam juxta Doctores communiter sufficit dicere: *Absolvo te*: eò quod pronomen *ego*, satis involvatur in verbo *absolvo*: idemque verbum etsi indifferens ad absolutionem à variis vinculis, tamen in circumstantiis, in quibus profertur, satis determinatur ad significandam absolutionem à peccatis, quam pœnitens petit. Quod confirmatur non modicum ex ritu seu formâ Græcis usitatâ, de qua *num. 29.* Immo hoc Quidam adeò indubitanter tradunt, ut exi-

stiment *ly à peccatis* posse omitti sine gravi culpa. Quod tamen difficultatè habet ob aliquale dubium de valore Sacramenti: nam illud valere negant *Paludanus*, *Petrus Soto* & quidam alii, ac inter Recentiores *Azerius*. Pro quibus

Dices: *Tridentinum supra* docet formam Sacramenti esse: *Ego absolvo te &c.* Ubi (ut patet ex verborum supra relatorum contextu) loquitur de formâ essentiali, & per *ly*, *et cetera*, satis significat, attentò similiter contextu, adhuc aliqua alia verba pertinere ad essentialiam formæ quæ non possunt esse alia quam hæc, à peccatis. Resp. Concedendo totum. Nam verba ista formaliter seu quoad sensum ac significationem sumpta verè sunt de essentiali: non tamen sumpta materialiter (ut ita dicam) quasi debeant expressè poni, quando æquivalenter continentur in aliis; prout illa continentur in prioribus verbis, quatenus prolatis in certis circumstantiis, jam dictum est. Nam certè *Tridentinum* etiam expressit in forma pronomen *ego*: quis tamen dubitat, quin illud salvo valore possit omitti, veluti satis contentum in verbo *absolvo*.

Incertum magis est, an quando posteriora verba formæ expressè adiunguntur, suspendatur eò usque Sacramenti significatione & effectus. Alii negant, alii affirmant. Probabilius videtur id pendere ab intentione profertentis; quæ apparet essentialis, quòd *ly absolvo* determinatè significet absolutionem à peccatis, quando alia verba non exprimuntur: dum autem exprimuntur, videtur loquens velle per singula verba significare id, quod propriè per se significat, adeoque sumere tunc *ly absolvo* in significatione generali determinandâ per verba subsequentiâ à peccatis tuis. Quod etiam in talibus circumstantiis esse penes voluntatem loquentis, patet; quia in iisdem circumstantiis frequenter dicit, *Ego te absolvo*, & addit, *ab omni vinculo excommunicationis*; tunc autem *ly absolvo* tantum significat absolutionem in genere: ut etiam, dum urgente necessitate juxta præscriptum Rituali Romani eadem propositione à censuris & peccatis absolvit dicens: *Ego te absolvo ab omnibus censuris & peccatis*; tunc enim non perficitur Sacramentum ante *ly à peccatis*, & consequenter *ly absolvo* potest ex intentione ministri sumi generaliter, volendo, ut determinetur ad absolutionem à peccatis per verba expressa ad hoc instituta.

Nota, verba formæ debere profertur indicativè aut modo æquivalenti, non precativè aut modo deprecativè, juxta Doctores communiter: nam forma hoc modo prolata est substantialiter diversa quoad significationem; non sunt autem in hoc Sacramento duæ formæ, quæ quoad sensum substantialem differant. Deinde ab-

olutio est actus judicialis; cui non congruit forma deprecandi alterum pro remissione. Denique Sacerdos talem deprecationem solet praemittere; quâ petit à Deo remissionem peccatorum poenitentis, & tamen constat ex Tridentino supra illam non esse formam Sacramenti.

Neque oppositum de forma deprecationis conficiunt verba Patrum Latinorum, apud Joannem Morinum, l. 3. de administrat. Poenitentiae c. 8. & 9. sanè intellecta. Prout nec sufficienter probant Ritualia antiqua, sive edita (de quibus agit c. 10.) sive manuscripta, de quibus agit c. 11. Quamvis enim meminerint piarum precationum Sacerdotis (quales & modò praemitti solent) formam tamen indicativam non excludunt: quam exprimit antiquum M. S. litteris Longobardicis exaratum ante annos 600. ipsius Morini iudicio, & Liber Sacramentorum B. Gregorii, non minor annis 800. iudicio Morini in Excerptis ad Calocum Operis de antiquis Sacramentorum libris, ubi post titulum, Absolutio Poenitentis, concluditur: *Capus nos viriuge freti, & clementia confissi, humillimè imprecantes pietatem suam, Absolvimus te à vinculo suorum omnium delictorum &c.* Similiter in Codice antiquo Ecclesiae Bellovacensis (omissis aliis, quæ etiam refert Morinus supra c. 11.) habetur: *ipse te absolvat ab omni vinculo peccatorum, & quantum fragilitati meae permittitur, Ego absolvo te ab omnibus peccatis tuis.* Immo quæ Morinus in sensu optativo sive deprecativo accipit, rectè sensum imperativum admittunt, aut judicativum habent implicitum. Sanè cum in variis Libris ab ipso allegatis precationes multiplicentur seu repetantur; sciri non posset, an omnes, vel quæ substantiam formæ absolutionis constituant. Immo si quæ essentiam aliquando constituisent, utique constituerent hodie, quando nil circa substantiam Sacramenti potuit immutari. Atque quæ ante prolationem formæ hodiernæ indicativæ (in qua juxta fidem vis Sacramenti potissimum consistit) jam Sacramentum foret constitutum. Denique vetustilla & obscura monumenta sunt incertæ auctoritatis, nec possunt præjudicare claræ consuetudini S. Romanæ Ecclesiae, cujus Ritualia (uti præfatur Paulus V.) receptos & approbatos Catholicæ Ecclesiae ritus continet, item quæ Ecclesia Catholica, & ab ea probatus usus antiquitatis statuit; ut ad quæ præscriptum in tanta Ritualium multitudine sua ministeria Sacerdotes peragerent, ac inoffenso pede ambularent.

Non obstat, quoque quod in Euchologio seu Rituali Græcorum non appareat forma absolutionis, nisi deprecativa, quæ Sacerdos pro poenitente Deum rogat, ut condonet ei peccata confessa. Nam Græcos nihilominus uti formam absolutam & indicativam comperto habet Jacobus Goar in Notis Euchologii in Orationes super poenitentes: Accepta enim

occasione à verbis poenitentis, *Precor, ut veniam mihi eroges, absolvere consueverunt dicendo: Habeo te condonatum, seu veniam donatum; aut sis condonatus.* Quod perinde est, ac si diceretur, Facio te veniam donatum. Absoluta enim locutio potest imperative enuntiarri; sicut in ordinatione sacerdotis *Accipe potestatem, idem est, quod, Do tibi potestatem, Abstinent autem Græci ab indicativo activo, eò quòd id excellentiam quamdam sonet, ac ne minister sibi, auctoritatem arrogare videatur.* Unde Episcopus apud illos dicit (ut refert Goar supra) *Humilitas mea habet te condonatum; Patriarcha verò, Mediocritas mea habet te condonatum.* Potuitque similis forma, etsi in Euchologiis non expressa, esse per traditionem accepta, prout accepta est forma Latinorum, quæ similiter in antiquioribus Ritualibus vel Sacramentariis aut Scriptoribus passim non reperitur expressa. Quare non fuit desuper Græcis in Florentino mota quæstio, nec eis, veluti rectè sentientibus & practicantibus data instructio, qualis & quidem ampla fuit data Armenis.

Unde non est audiendus Joannes Morinus l. 8. de administratione Poenitentiae c. 12. ex professo asserens Græcos hæcenus in absolutione à peccatis nullam aliam formulam usos esse, quam deprecativa: quam tamen esse validam putat insuper ex eo, quod juxta Clementem VIII. in instructione super Ritibus Græcorum (quæ edita est anno 1595.) dicat: *In casu necessitatis Presbyteri Græci Catholici possunt Latinos absolvere; utique per formam eis usitatam, quæ etsi fusior, compendiosè est hæc, aut similis: Domine remitte, dimitte, condona peccata hujus N. quia tua est potentia; tuum regnum Patris &c.* Nam ultra præallegata, contra facit, quòd Petrus Arcadius diligentissimus Græcorum Rituum indagator apud Morinum supra ex ipsis Græcis, ac manuscripto libro idiomatis Ruthenorum deducit formam indicativam (contra quam nil refert Morinus, quo suum intentum conficiat) in sensu eandem cum Latina. Quod autem dicit hanc formam *Michælis Patriarchæ Antiocheni, qua usus est erga Theodosium zygomalum, Mediocritas nostra habet veniam condonatum spiritualem filium suum Theodosium in quibuscumque etiam ipse ut homo deliquit, atque in Deum verbo, opere & cogitatione &c.* respicere absolutionem ab excommunicatione, non solum gratis dicitur, sed & falsum esse docent vel ipsa verba postrema: cum ob ea, quæ cogitatione deliquerit, non poterat esse excommunicatus, uti nec ob quævis peccata, sive in quibuscumque deliquit. Similes formas indicativas habet Euchologium Abbatianum, & Gabriel Philadelphus Metropolitæ, quorum excerpta refert Morinus ipse ad Calocem sui Operis. Ut proinde aliæ, quæ deprecationem forte sonant, sint juxta Arcadium imperativæ quoad sensum, & concordandæ

30.
Examinatur, quæ in contrarium adducit Morinus.

dandæ cum forma Ecclesiæ Romanæ, omnium Ecclesiarum Matris ac Magistræ.

QUÆSTIO IV.

Quis sit verus Sensus formæ Absolutionis?

31.
De sensu
formæ opi-
nio Magi-
stri erronea
refellitur.

Magister *disp. 18.* existimavit verba Absolutionis habere hunc sensum: Ego te ostendo seu declaro absolutum. Sed est contra proprietatem verborum formæ, & ipsius Christi *Joan. 20.* & contra *Tridentinum sess. 14. can. 9.* definiens, absolutionem esse actum judiciale, & non nudum ministerium pronuntiandi & declarandi peccata esse remissa.

Altera Hu-
gonis expli-
catio erro-
nea rejicitur.

Secundò *Hugo de S. Victore* refertur existimasse hunc esse sensum: Ego te absolvo, non quidem à reatu culpæ (quem putabat antecedenter à Deo semper esse remissum) sed pœnæ æternæ. Quod tamen erroneum est: tum quia reatus pœnæ æternæ simul dimittitur cum ipsa culpa mortali, ut docet *Tridentinum*, & traditur in materia de Justificatione: tum quia reatus ille non subest in peccatis venialibus aut confessis. Immo peccata subijci possunt absolutioni, etsi ne quidem reatus pœnæ temporalis subest.

Tertia alio-
rum expli-
catio resu-
tatur.

Aliqui alii dixerunt sensum esse hunc: Ego te absolvo, non quidem à culpis, sed ab obligatione ea subijciendi clavibus Ecclesiæ. Sed omnino falsum est: tum quia est contra proprietatem verborum formæ & ipsius Christi: tum quia (ut alia omittam) in culpis venialibus vel aliàs confessis non est talis obligatio, & tamen super illas verè profertur forma.

Quarta
D. Thomæ
improbatur.

Divus Thomas quest. 84. art. 3. ad 5. dicit sensum esse hunc: Ego tibi impendo Sacramentum absolutionis. Sed est contra proprietatem verborum. Nec est ratio, cur forma hujus Sacramenti potius talem sensum efficeret, quàm forma Baptismi hunc: Ego tibi confero Sacramentum Baptismi. Deinde expositio est obscura, in sumo in ea idem explicatur per idem: cum adhuc maneat difficultas, quid in ista expositione significet absolutio. Essentque juxta illam verba reflexa supra se, & solum significarent semetipsa: cum Sacerdos ex ipso Sacramento Pœnitentiæ solum ponat verba absolutionis, & per illa Sacramenti effectum.

32.
Quinta
Francisci
Suarez ex-
penditur.

Suarez disp. 19. sect. 2. & plures alii sic explicant: Ego, quantum est in me, tibi confero gratiam remissivam peccatorum tuorum. Et hæc quidem explicatio quoad rem verissima est, cum de facto saltem fiat remissio peccatorum mortalium, immo in Sacramento etiam venialium, per ipsam gratiam; quæ quatenus per hoc Sacramentum confertur, est remissiva peccati, si adhuc supervit, etsi per accidens aliquando

illud non tollat, quia scilicet antea remissum est. Nihilominus verba Absolutionis attenta significatione propria, aut velut naturali (quæ hic inquiritur) non videntur significare determinatè gratiam: possentque verificari, etsi Deus sine gratiâ peccata remitteret. Deinde non obstante gratiâ esse remissivâ peccati, possent peccata de absoluta potentia non remitti; tunc autem verum esset dicere: ego confero tibi gratiam remissivam peccati, non autem: ego te absolvo à peccatis. Præterea etiam forma Baptismi habet hunc sensum sacramentalem, quod scilicet baptizans per eam ministerialiter confert gratiam remissivam peccati: eundemque sensum habet etiam alia forma Sacramenti Pœnitentiæ, si Christus eam instituisse, v. g. hæc: Amplius noli peccare.

Quare melius & simplicius verba intelliguntur hoc modo: Ego quantum est in me, condono tibi peccata tua, sive pœnitentia tibi remissionem peccatorum & commissorum. Ita plures Doctores. Ratio est: quin ita sonant verba, & ex iis talem sensum mox erueret, qui intelligit linguam latinam. Consonat etiam idem sensus verbis Christi *Joan. 20. Quorum remisseris peccata &c.* Quare præcedens sensus est sacramentalis, hic quasi grammaticalis & speculativus, Uti grammaticalis sensus formæ Baptismi est, quod minister abluat corpus alterius sub invocatione SS. Trinitatis, Cui actioni debet intentionatè jungitur significatio prædicta Sacramentalis.

Petes, quomodo verificetur forma, quando peccata antecedenter sunt remissa, sive per contritionem, sive per præcedentes confessiones, cum tunc non inveniat, quod per illam remittatur. Resp. adhuc verificatur, quia peccata remittuntur quantum est ex parte ministri, & ipsius formæ, sic operantis circa peccata pœnitentis, ut vi illius tollerentur, si adhuc essent. Inde tamen non sequitur posse dari absolutionem, etsi nulla peccata verè remissa: nam absolutio cadit super peccata aliquando commissa velut materiam circa quam, uti & ipsa confessio ac contritio.

Dices: Non verè quis diceret: ego absolvo te à vinculis corporeis; si alter jam antea ab iis erat solutus: ego idem est in præsentem. Resp. Neg. Conf. nam solutio in antecedente significata est physica, adeoque circa objectum physicum & actu existens; cum tamen illud supponatur amplius non existeret. In præsentem autem solutio est moralis, quæ communi iudicio sufficienter verificatur circa vinculum præteritum, quando est talis actio, vi cuius vinculum tolleretur, si adhuc esset. Sic enim communi iudicio debitum adhuc semel dimissum rogati iterum dimittimus, similiter rem aliàs promissam iterum promittimus.

mittimus aut vovemus: ac etiam in foro externo ab eodem crimine iteratam absolutionem petimus. Tunc autem potissimum potest quis solvi iteratò à vinculis præteritis peccatorum, quando datur nova gratia illorum deletivè, prout vi novæ absolutionis datur. Quemadmodum donatio ejuldem rei potissimum tunc sæpius fieri potest, quando per illam semper aliquid novi obtinetur, quo res donata perfectius possideatur; ut patet in donatione, quâ datur Spiritus sanctus.

QUÆSTIO V.

An Absolutio Sacramentalis possit dari absenti vel scripto?

OLIM affirmarunt plurimi Doctores præsertim ex familia Dominicanorum, inter quos D. Antoninus, etatur plurimos Doctores ita sensisse in Concilio Basiliensiv. validè, & ex justa causa licitè inter absentes dari absolutionem, sive per epistolam sive per internuntium, sive saltem propriâ voce absolvendo absentem.

Verùm nec validè nec licitè id fieri, docuerunt ante Decretum Clementis VIII. D. Thomas & plurimi alii apud Suarez hic disp. 19. sect. 3. & disp. 21. sect. 4. Et refertur Scotus 4. disp. 17. q. 7. n. 32. ubi (ait Hugo Cavellus in Scolia) ad penult. docet non valere Confessionem absenti per scriptum factam, adeoque apertè & à fortiori supponit non valere absolutionem absenti datam. Post Decretum autè id tradunt unanimiter Doctores.

Constat primò ex Decreto Clementis VIII. in quo Pontifex (ut utitur verbis Decreti) hæc propositionem (scilicet, Licere per litteras seu internuntium Confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere, ad minus ut falsam, rememorariam, ac scandalosam damnavit, & prohibuit, ac præcepit, ne unquam tamquam aliquo casu probabilis defendatur, aut ad praxim quovis modo deducatur; idque sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ, ac Sedi Apostolicæ reservatæ. Ubi omnes quidem intellexerunt per se & principaliter interdictam esse absolutionem in absentia. De Confessione autem quo modo intelligatur, infra dicetur. Communiter etiam intelligitur prohiberi in quovis casu etiam extremæ necessitatis; ut patet ex verbis: Ne unquam tamquam aliquo casu probabilis defendatur, aut ad praxim quovis modo deducatur. Ex quo colligitur, non solum prohiberi ut illicitam, sed etiam damnari ut invalidam; alioquin enim Pontifex eam non prohibuisset pro casu saltem extremæ necessitatis.

Idem colligitur exemplo aliorum Sacramentorum, quæ (excepto Matrimonio) non possunt ministrari inter absentes.

Herinc Sum. Theol. Pars IV.

Denique hoc ipsum requirit formam absolutionis: illa enim ex communi sensu ac proprietate sermonis dirigitur necessariò ad personam præsentem pronomine Te expressam. Et quamquam scribens epistolam eodem modo absentem alloquatur; non tamen voce, ut patet: scripto autem data absolutio non valet, ut mox dicetur.

Nec obstant plura veterum exempla, signanter Gregorii VII. item Alexandri III. quoad S. Thomam Cantuariensem, de absolutione à peccatis absentibus data aut etiam litteris expressa, quæ adfert Morinus l. 8. c. 25. qui nihilominus censet modò invalidam post Pontificium Decretum Clementis VIII. quasi Pontifex possit Sacerdotibus, uti & quilibet supremus Princeps, cum ferendarum sententiarum ratio dubia est, certam definire, & insuper Judicibus suis certas conditiones sententiis ferendis apponere, quibus neglectis sententiæ ipso jure irritæ sunt & nullæ. Conaturque suadere in antiquorum exemplis non esse nudam pœnitentiarum canonicarum indulgentiam seu remissionem. Sed nihil solidi allegat. Quin immò Alexander III. in litteris suis. Si igitur, inquit, aliquid te recolis commisisse, de quo propria te debeat conscientia remordere, quidquid sit, Sacerdoti, qui discretus & providus habeatur, tibi consulimus per pœnitentiam confiteri. Quo facto & misericors Dominus ..... tibi consueta pietatis suæ miseratione dimittet. Absolvit itaque Pontifex ipsum à suspensione, quam sibi Sanctus propter peccatum intulerat, immò (teste ipso Morino) nullam esse declarat, & ne illam observet, mandat. Neque fundatum est, quòd præter sententiam communem tribuat Pontifici facultatem rescindendi ac irritandi formas ex Christi institutione validas: ne alioquin cogamur adstruere, quandoque posse à Pontifice invalidari illam, in qua tamen præcipua Sacramenti vis consistit juxta Tridentinum sess. 14. c. 3. nimirum. Ego te absolvo &c. Aliud est in exemplis quæ allegat n. 18. in quibus defectu jurisdictionis seu potestatis (quam Ecclesia subtrahit) in Ministro non valet absolutio; v. g. in casibus reservatis, vel dum Sacerdos justà de causâ est approbatus solum pro certis locis aut personis. Falsum tamen est (quòd subdit fere apud omnes Theologos constare) absolutionem contra mandatum datâ non modò illicitam esse, sed etiam invalidam. Falsissimum, inquam, si simplex sit mandatum non tollens jurisdictionem in Ministro, nec impediens debitam dispositionem in Pœnitente, v. g. ignorante prohibitionem. Sanè etsi Auctor iste in Præfatione dicat, de his omnibus quæstionibus se tantum disputare probabiliter, nihil asserere; tamen in progressu Operis varia satis paradoxa asserit veluti ex præjudicio vetustatis, cujus eruendæ uti laudandum in Auctore studium, sic improbandum, quòd potius conetur suadere differentiam, quam stabili-

Sacramentorum, Et ex ipsa forma.

37. Non obstant exempla Morini.

Cujus doctrina singularis discutitur.

Ejus præfatio.

bilis obscure, vetustatis cum moderno usu (ubi potest) concordiam; maxime cum tanta sit in Romana Ecclesia cura probatæ antiquitatis, ut in Sacramentorum administratione observentur *Apostolicis Traditionibus* & *SS. Patrum decretis constituti ritus* observentur, ut *Paulus V.* in *Rituale Romano* præfatur.

38. Non obstat etiam, quod videatur valere absolutio, si dicatur, *Absolvo Petrum*, vel *Absolvatur servus Christi* &c. ut colligitur ex forma Baptismi, quæ valet similiter prolata: locutio autem ista verificari possit circa absentem. Resp. enim non valere, nisi saltem implicite ratione circumstantiarum, dirigatur ad præsentem, quasi ejusdem allocutio; prout dirigi videtur quando alter est præsens, ut sensus sit: *Absolvo hunc*, qui vocatur *Petrus*; sive absolvatur hic servus Christi.

*Occurrit
alteri Objectioni.*

*Qualis &
quanta præsentia sit
necessaria*

Qualis autem, & quanta præsentia requiratur, non potest physice definiti: sed moraliter requiritur tanta, quanta humano modo inter eos, qui invicem alloquuntur. Quamquam non sit necesse, ut pœnitens verba absolutionis audiat: cum valeat absolutio, etsi Sacerdos, loquatur tam submisè, dummodò verè verba proferat, ut à pœnitente audiri non possit.

39. *Absolutio
ore danda,
sic ut scripto
data cordi
non valeat.*

Quòd verò absolutio omnino necessario debeat ore proferri, sic ut invalida foret scripto prolata, est certa & communissima Theologorum sententia contra *Paludanum*, *Johannem Medina* & quosdam alios

antiquiores. Patetque ex *Florentino in Decreto de Armenis*, ubi generaliter docet omnia Sacramenta perfici verbis tamquam formis, sic ut aliàs non subsisteret Sacramentum, excipitque postea solum Matrimonium, quòd docet regulariter contrahi per verba, eò quòd extraordinariè possit celebrari per alia signa. Unde manifestè colligitur, Concilium loqui de verbis strictè dictis; eaque exigere ad reliqua Sacramenta, quæ non excipit, exceptione firmatæ regulam in Contrarium. Idem docet formam hujus Sacramenti esse *verba absolutionis quæ Sacerdos proferit, cum dicit, ego te absolvo* &c. ubi hæc particula *verba quæ proferit, cum dicit*; aperte significant Concilium loqui de verbis ore prolatis. Denique *Tridentinum sess. 14. cap. 3.* docet Sacramenti pœnitentiæ formam in illis ministris *verbis positam esse, Ego te absolvo* &c.

Nec obstat, quòd in aliis judiciis possit, aut etiam interdum debeat sententia proferri scrip̄to; nam aliud potuit Christus in hoc judicio, quòd ipse de novo inspiravit, requirere; & de facto requisivisse, patet ex sensu Ecclesiæ, & exemplo ceterorum Sacramentorum; excepto matrimonio, quòd elevavit ad statum Sacramenti, nil immutando circa conditiones contractus naturalis præsuppositi. Quòd idcirco more contractuum potest quoque celebrari per nutus vel sub conditione de futuro: secus quàm absolutio sacramentalis, aut alia Sacramenta.

DISPUTATIO SECUNDA.

De Contritione, seu Pœnitentiâ interiori, quæ est prima pars materialis Sacramenti Pœnitentiæ.

I. *Pœnitentiæ
interior
quid.*

EXPEDITIS breviter, quæ de materia hujus Sacramenti generaliter dicenda videbantur, & paucis aliis, quæ formam specialiter concernebant, restant plura dicenda de materialibus hujus Sacramenti partibus in particulari. Et primò quidem de Contritione seu Pœnitentiâ interiori, quæ describitur à *Trid. sess. 14. c. 4.* *Animi dolor ac detestatio de peccato commisso cum proposito non peccandi de cetero.* Idque appositè ad nominis Etymologiam dicitur enim Pœnitentiâ quasi pœnæ tenentia juxta *Augustinum* sive potius alium Auctorem *l. de vera & falsa Pœnit. c. 19.* & *Scorum dist. 14. quest. 1. num. 15.* vel quasi punientia; uti pœna est dicta quòd puniat, juxta *Isidorum l. 5. Etymolog. cap. 27.* Sicut & verbum *pœnitere* non solum recognitionem aut mutationem antea actæ vitæ significat (ut apud *Bellarminum l. 1. de Pœnit. c. 7.* contendunt Hæretici, non tam vocis odio, quàm veræ Pœnitentiæ tædio) sed præci-

*Quæ vocis
Etymologia.*

*Hereticorum de ea
sententiæ
referunt &
refellunt.*

pue dolorem & afflictionem animi, præteritum peccatum in se punientis ac detestantis. Quo sensu dicimus: *Pœnitet me.* Et hoc sensu *SS. Patres* & *Fideles* illo nomine semper uti sunt: remque illo significatum velut peccati remedium requisivit Scriptura, dum peccatores ad tristitiam, planctum &c. inducit & exenpl. *Davidis*, *Magdalenæ*, *Petri* &c. proponit, quæ hoc modo veniam impetrarunt De quo vide *Trid. sess. 14. signanter c. 4.* Unde frivolè *Novatores* contendunt, resipiscentiam potius, quàm Pœnitentiam in scriptura à Latino Interprete verti oportuisse. Quamquam & ipsa resipiscentia ut salutaris sit, debeat esse Catholicorum pœnitentiâ, id est, debeat non solum futura bene proponere, sed etiam mala præterita detestari; juxta illud ipsius *Lactantii* (quem tamen Hæretici pro se allegant) *l. 6. divinarum Institut. c. 24.* *Quiscentis: Ille resipiscit, quem errati piget, castigatque se ipsum dementia, & confirmat animam*